

**ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՄԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ**

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Վ.Վ.Հարությունյան

/Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 1

«28» օգոստոսի 2023 թ.

ԷԻԿ/Բ-006, Մակրոտնտեսագիտություն ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝	041301.00.6, կառավարում /դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/
Կրթական ծրագիր՝	041301.01.6, կառավարում (ըստ ոլորտի) /դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/
Որակավորման աստիճան՝	կառավարման բակալավր /բակալավր, մագիստրատուրա/
Ամբիոն՝	Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման /ամբիոնի լրիվ անվանումը/
Ուսուցման ձևը՝	առկա /առկա, հեռակա/
Կուրս/կիսամյակ	առկա 3-րդ / 5-րդ հեռակա _____
Դասախոս՝	<u>Նարինե Բարսեղյան</u> , տ.գ.թ. /անուն, ազգանուն/ Էլ. հասցե՝ barseghyannarine@mail.ru

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները
8.	Դասավանդման մեթոդներ
9.	Ուսումնառության մեթոդները
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
12.1.	Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
12.2.	Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ
12.3.	Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
12.4.	Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
14.	Գնահատում
14.1.	Ուսանողների գիտելիքների ստուգում
14.2.	Հարցաշար
14.3.	Գնահատման չափանիշներ
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

Մակրոտնտեսագիտություն դասընթացը կարևորվում է կառավարման բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է 041301.01.6 կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է.

1. Մակրոտնտեսագիտությունը ընդհանրացնում է տնտեսական գիտությունների հետազոտության արդյիմունքները, դրանք կապակցում է իրար և օգտագործում է երկրի տնտեսության կարգավորման, տնտեսական քաղաքականության առաջադրման գործընթացում: Դա նշանակում է, որ մակրոտնտեսագիտության առջև դրվող առաջին նպատակը երկրի տնտեսության զարգացման ուղիների բացթափանցիկությունն է:

2. Մակրոտնտեսագիտությունը տնտեսական քաղաքականության ձևավորման գործիք է, որը առաջադրում է տնտեսության զարգացման այն ռազմավարական խնդիրներն ու հիմնահարցերը, որոնք բխում են երկրի տնտեսական զարգացման տվյալ փուլի նպատակից և պետք է դրվեն տնտեսական քաղաքականության հիմնիմքում:

3. Մակրոտնտեսագիտությունը հնարավորություն է տալիս ամբողջական գնահատել երկրի տնտեսության բոլոր ճյուղերի գործունեության արդյունավետությունը և իր առջև խնդիր է դնում գնահատել և ընդհանրացնել տնտեսության տարբեր բնագավառների արդյունքները, միավորել դրանք և արտահայտել ընդհանուր հատկանիշներով:

4. Մակրոտնտեսական հետազոտությունը հնարավորություն է տալիս կատարելու համընդհանուր համեմատություններ, պարզելու տարբեր երկրների զարգացման մակարդակները: Միայն դրա շնորհիվ է հնարավոր վեր հանել առանձին երկրների տնտեսական զարգացման գործում թույլ տված սխալները, գնահատել այդ երկրների տնտեսության աշխուժացման ներքին և արտաքին գործոնները, կայունացման հիմունքները:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

1. Ստացած գիտելիքները ուսանողը պետք է կարողանա օգտագործել մակրոտնտեսագիտական զարգացման հիմնտնտեսական ձեռքբերումների ապահովման նպատակով վերլուծությունների իրականացման և եզրահանգումումների ժամանակ:
2. Մակրոտնտեսական հետազոտությունի միջոցով փոխկապակցվում են տվյալ երկրի տնտեսական, քաղաքական, բնապահպանական, սոցիալական, պաշտպանական և այլ համակարգերի այն հիմնահարցերը, որոնորք հնարավոր չէ լուծել իրարից անկախ:
3. Մակրոտնտեսական վերլուծությունները իրականացնել հետևյալ ուղղողություններով.
 - տնտեսական իրավիճակի վերլուծություն,
 - նպատակների վերլուծություն,
 - տնտեսական համակարգի շահերի համապատասխանության վերլուծություն,
 - պետական կարգավորման գործիքների կիրառելիության վերլուծություն:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

«Մակրոտնտեսագիտություն» դասընթացին մասնակցելու համար անհրաժեշտ են գիտելիքներ է և հմտություններ 041301.00.6, կառավարում մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող «Տնտեսագիտություն», «Ազգային տնտեսություն դասընթացներից:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը² և /կամ կոմպետենցիաները.

4.1. Գիտելիք

4.1.1. Գիտելիք և իմացություն

- Դրսևորում է մակրո- և միկրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունների, օրենքների և սկզբունքների վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն:
- Դրսևորում է տնտեսության տարբեր ոլորտների և դրանց կառավարման առանձնահատկությունների, ինչպես նաև պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման տարբեր մոտեցումների վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն:
- Դրսևորում է մակրոտնտեսական զարգացում ապահովող հիմնական օրինաչափությունների մասին գիտելիք և իմացություն:
- Դրսևորում է ազգային արտադրության ծավալը որոշող հիմնական ցուցանիշների և դրանց հաշվարկման մեթոդ-ների վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն:
- Դրսևորում է ՀՆԱ-ի՝ որպես ծախսերի և եկամուտների հոսքի, ԱԵ-ի և մակրոտնտեսական ցուցանիշների փոխա-դարձ կապի օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն:
- Ցուցաբերում է պետության մակրոտնտեսական կարգավորման քաղաքականության օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն:

4.2 Հմտություններ

4.2.1. Գիտելիքի և իմացության կիրառում

- Կարող է ցուցաբերել արժեքի ձևավորման և փոխանցման գործընթացների կառավարման սկզբունքների իմացություն:
- Կարող է ներկայացնել գործազրկության տեսակները, պատճառները, քննարկել և վերհանել նրանց բացասական հետևանքները:
- Կարող է վերլուծել ինֆլացիայի էությունը և բովանդակությունը, լոկալ շուկաներների առանձնահատկությունները:

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

- Կարող է վերլուծել ազգային շուկայի բնորոշ գծերը, մակրոտնտեսական հավասարակշռությունը փոփոխվող և կայուն գների պայմաններում, դասական և քեյնսյան մոդելները տրամաբանությունը:
- Կարող է ներկայացնել պետական բյուջեի բովանդակությունը, հարկման տոկոսադրույքի և պետական ծախսերի փոխկապվածության տրամաբանությունը, պետական պարտքի բովանդակությունը:
- Կարող է ուսումնասիրել ֆիսկալ քաղաքականության էությունը, մեխանիզմը, մուլտիպլիկատորի կիրառման ոլորտները:
- Կարող է կողմնորոշվել տնտեսական պրոցեսների մեջ, կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ:

4.2.2. Հաղորդակցման, S2S և սվյալների հետ աշխատելու կարողություններ

- Կարող է կատարել տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման աշխատանքներ, ինչպես նաև մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով օգտվել ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներից:
- Կարող է իրականացնել հետազոտություններ մակրոտնտեսական գանազան խնդիրներ լուծելու նպատակով, ինչպես նաև վերլուծել դրանց արդյունքները:
- Կարող է պատրաստել մակրոտնտեսական տարբեր հիմնախնդիրների վերաբերյալ զեկուցումներ և ներկայացնել հետազոտությունների արդյունքներ:

4.2.3. Ընդհանրական, իմացական կարողություններ, (ներառյալ դատողություններ անելը)

- Ունակ է լուծելու մակրոտնտեսագիտական խնդիրները, վերլուծության և համադրության հիման վրա կատարել եզրահանգումներ:
- Տիրապետում է մաթեմատիկական մոդելավորման, նորմատիվային մեթոդներին:
- Ունակ է ստացված գիտելիքների հիման վրա ճիշտ գնահատել ՀՀ մակրոտնտեսական իրավիճակը, վերհանել առկա խնդիրները, կատարել համապատասխան վերլուծություններ:
- Ունակ է օգտվելու նորմատիվ իրավական փաստաթղթերից:

4.3. Կարողություններ

4.3.1. Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)

- Ունակ է գնահատել մակրոմիջավայրի ազդեցությունը տնտեսական տարբեր կառույցների և ենթահամակարգերի վրա:
- Ունակ է կատարել մակրոտնտեսական տարաբնույթ վերլուծություններ:
- Տիրապետում է վարկի տեսակների և ֆունկցիաների առանձնահատկություններին, առևտրային բանկերի և կենտրոնական բանկի գործառույթներին:
- Տիրապետում է փողի ամբողջական պահանջարկի և առաջարկի, ապրանքային և դրամական շուկաների միջև փոխադարձ կապի, մոնետարիզմի քաղաքականության ուսումնասիրման մեթոդներին:
- Ունակ է գնահատել սղաճի առաջացման գործոնների, հակասղաճային քաղաքականության միջոցառումների ազդեցությունները, կատարել համապատասխան եզրահանգումներ:
- Ունակ է ինքնուրույն որոշումներ ընդունելու:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների,

կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

«Մակրոտնտեսագիտություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել մակրոտնտեսագիտական գործունեության ընթացքում, մասնագիտական հետազոտության լաբորատորիաներում աշխատելու, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և մակրոտնտեսագիտական բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	6 կրեդիտ/180 ժամ	

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	32	
Գործնական աշխատանք	28/28	
Մեմինար պարապմունք		
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք	120	
Ընդամենը	180	
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	քննություն	

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴.

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:
 - **Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:
Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:
 - **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդաբանական:
- Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրակացություն

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁵

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Աշխատանքային տեսք** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից

8. Դասավանդման մեթոդներն են⁶ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր:

9. Ուսումնառության մեթոդներն են⁷ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում....

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարամունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	ինքնուրույն աշխատանք
1.	<ul style="list-style-type: none"> Սպառում և խնայողություն «Սպառման հակում» և «խնայողության հակում» հասկացությունները «Սպառման սահմանային հակում» և «խնայողության սահմանային հակում» հասկացությունները խնայողություն և ներդրում 	2		2		8
2.	<ul style="list-style-type: none"> «Քեյնսյան խաչ» և IS մոդելի տնտեսագիտական բովանդակությունը «Մուլտիպլիկատոր» հասկացության բովանդակությունը, «խնայողության պարադոքսը» Աքսելերացիայի էֆեկտի տնտեսագիտական բովանդակությունը 	2		2		8
3.	<ul style="list-style-type: none"> «Մուլտիպլիկատոր» հասկացության բովանդակությունը, «խնայողության պարադոքսը» Աքսելերացիայի էֆեկտի տնտեսագիտական բովանդակությունը 	2		2		7
4.	<ul style="list-style-type: none"> Փողի ձևերը և դրանց էվոլյուցիան: Փողի ժամանակակից տեսությունները Դրամական համակարգը, դրա տարրերը և էվոլյուցիան: Շրջանառության համար անհրաժեշտ փողի քանակի որոշումը Փողի զանգվածը և դրա կառուցվածքը: Փողի ազդեցատներ 	2		2		7
5.	<ul style="list-style-type: none"> Փողի շուկան: Փողի պահանջարկն ու առաջարկը: Հավասարակշռությունը փողի շուկայում 	2		2		8
6.	<ul style="list-style-type: none"> Վարկի էությունը, ձևերը և գործառույթները: Վարկավորման սկզբունքները Բանկային համակարգը և նրա կառուցվածքը: 	2		2		8
7.	<ul style="list-style-type: none"> Կենտրոնական բանկի տնտեսագիտական բնութագիրը, գործառույթները 	2		2		8
8.	<ul style="list-style-type: none"> Առևտրային բանկերի տնտեսագիտական բնութագիրը, գործառույթները Պետության դրամավարկային քաղաքականությունը և հիմնական ուղղությունները: 	2		1		8
9.	<ul style="list-style-type: none"> Ֆինանսական համակարգը և դրա օղակները: Ֆինանսների էությունը Պետական բյուջեն և դրա տնտեսագիտական բովանդակությունը Պետական բյուջեի գործառույթները և կառուցվածքը 	2		2		7
10.	<ul style="list-style-type: none"> Հարկի էությունը և գործառույթները Հարկման սկզբունքները և հարկերի տեսակները 	2		2		7

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

11.	<ul style="list-style-type: none"> Պետության հարկաբյուջետային քաղաքականությունը Լաֆֆերի կորը 	2		2		7
12.	<ul style="list-style-type: none"> Պետական բյուջեի պակասուրդը և պետական պարտքը Պետական պարտքի տեսակները և ֆինանսավորման հետևանքները: 	2		2		7
13.	<ul style="list-style-type: none"> Սղաճի էությունը և տեսակները Սղաճի առաջացման պատճառները 	2		1		7
14.	<ul style="list-style-type: none"> Սղաճային սպասումներ: Ֆիշերի էֆեկտը Սղաճի մոնետարիստական և ոչ մոնետարիստական տեսակները 	2		2		7
15.	<ul style="list-style-type: none"> Սղաճի սոցիալ-տնտեսական հետևանքները Սղաճի և գործազրկության փոխազդեցությունը 	2		2		8
16.	<ul style="list-style-type: none"> Հակասղաճային քաղաքականության հարկաբյուջետային միջոցառումները Հակասղաճային քաղաքականության դրամավարկային միջոցառումները: 	2		2		8
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		32		28		120

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Տնտեսագիտության տեսություն, գլխ. խմբագիր Գ. Ե. Կիրակոսյան, Եր.,	2009:
2.	Սամուելսոն Փ.Ա., Լորդհաուս Ու.Դ., Տնտեսագիտություն, հ. I (մակրոտնտեսագիտություն), Երևան	2005թ.:
3.	Агалова Т. А., Серегина С. Ф. / Макроэкономика: Учебное пособие/ М.,	2008
4.	Ивашковский С. Н. / Макроэкономика. Учебное пособие/ М.,	2008
5.	Ивашковский С. Н. / Макроэкономика. Учебник/ М.,	2007
6.	Менкью Н. К. / Макроэкономика/ С-км П.	2008
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Бродский Б. Е. /Лекции по макроэкономике переходного периода. Учебное пособие/ М.,	2005
2.	Видяпин В. И., Журавлев Г. П. /Экономическая теория. Учебник/ М.,	2007
3.	Грязнов А. Г., Соколинский В. М. / Экономическая теория/ М.,	2008

4.	Демин А. И. /Информационная теория экономики. Макромодель/ М.,	2007
5.	Лемашевский И. М. / Макроэкономика. социально - экомомический аспект. Курс лекций/ М.,	2007
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.	www.google.ru	
2.	www.lib.ru	
3.	www.books.ru	

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
1.	<u>Թեմա 1. Սպառում, խնայողություն, ներդրում</u>	<ul style="list-style-type: none"> Սպառում և խնայողություն «Սպառման հակում» և «խնայողության հակում» հասկացությունները «Սպառման սահմանային հակում» և «խնայողության սահմանային հակում» հասկացությունները խնայողություն և ներդրում 	2	ՊԳ1 ՊԳ2
2.		<ul style="list-style-type: none"> «Քեյնսյան խաչ» և IS մոդելի տնտեսագիտական բովանդակությունը «Մուլտիպլիկատոր» հասկացության բովանդակությունը, «խնայողության պարադոքսը» Աքսելերացիայի էֆեկտի տնտեսագիտական բովանդակությունը 	2	ՊԳ1 ՊԳ2 ԼԳ1
3.		<ul style="list-style-type: none"> «Մուլտիպլիկատոր» հասկացության բովանդակությունը, «խնայողության պարադոքսը» Աքսելերացիայի էֆեկտի տնտեսագիտական բովանդակությունը 	2	ՊԳ1 ՊԳ2 ԼԳ2
4.	<u>Թեմա 2. Փողի շուկա</u>	<ul style="list-style-type: none"> Փողի ձևերը և դրանց էվոլյուցիան: Փողի ժամանակակից տեսությունները Դրամական համակարգը, դրա տարրերը և էվոլյուցիան: Շրջանառության համար անհրաժեշտ փողի քանակի որոշումը Փողի զանգվածը և դրա կառուցվածքը: Փողի ազդեցատներ 	2	ՊԳ1 ՊԳ2 ԼԳ1

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

5.		<ul style="list-style-type: none"> Փողի շուկան: Փողի պահանջարկն ու առաջարկը: Հավասարակշռությունը փողի շուկայում 	2	ՊԳ1 ՊԳ2
6.	<u>Թեմա 3. Պետության դրամավարկային քաղաքականությունը</u>	<ul style="list-style-type: none"> Վարկի էությունը, ձևերը և գործառույթները: Վարկավորման սկզբունքները Բանկային համակարգը և նրա կառուցվածքը: 	2	ՊԳ1 ՊԳ2 ԼԳ3
7.		<ul style="list-style-type: none"> Կենտրոնական բանկի տնտեսագիտական բնութագիրը, գործառույթները 	2	ՊԳ1 ՊԳ2
8.		<ul style="list-style-type: none"> Առևտրային բանկերի տնտեսագիտական բնութագիրը, գործառույթները Պետության դրամավարկային քաղաքականությունը և հիմնական ուղղությունները: 	2	ՊԳ1 ԼԳ2
9.	<u>Թեմա 4. Պետության ֆինանսական համակարգը</u>	<ul style="list-style-type: none"> Ֆինանսական համակարգը և դրա օղակները: Ֆինանսների էությունը Պետական բյուջեն և դրա տնտեսագիտական բովանդակությունը Պետական բյուջեի գործառույթները և կառուցվածքը 	2	ՊԳ1 ՊԳ2
10.	<u>Թեմա 5. Պետության հարկաբյուջետային քաղաքականությունը</u>	<ul style="list-style-type: none"> Հարկի էությունը և գործառույթները Հարկման սկզբունքները և հարկերի տեսակները 	2	ՊԳ1 ՊԳ2
11.		<ul style="list-style-type: none"> Պետության հարկաբյուջետային քաղաքականությունը Լաֆֆերի կորը 	2	ՊԳ1 ՊԳ2 ԼԳ2
12.		<ul style="list-style-type: none"> Պետական բյուջեի պակասուրդը և պետական պարտքը Պետական պարտքի տեսակները և ֆինանսավորման հետևանքները: 	2	ՊԳ1 ՊԳ2
13.	<u>Թեմա 6. Սղաճային և հակասղաճային քաղաքականություն</u>	<ul style="list-style-type: none"> Սղաճի էությունը և տեսակները Սղաճի առաջացման պատճառները 	2	ՊԳ1 ՊԳ2

14.		<ul style="list-style-type: none"> Սղաճային սպասումներ: Ֆիշերի էֆեկտը Սղաճի մոնետարիստական և ոչ մոնետարիստական տեսակները 	2	ՊԳ1 ՊԳ2
15.		<ul style="list-style-type: none"> Սղաճի սոցիալ-տնտեսական հետևանքները Սղաճի և գործազրկության փոխազդեցությունը 	2	ՊԳ1 ԼԳ2
16.		<ul style="list-style-type: none"> Հակասղաճային քաղաքականության հարկաբյուջետային միջոցառումները Հակասղաճային քաղաքականության դրամավարկային միջոցառումները: 	2	ՊԳ1 ԼԳ

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Մտուզման ձևը	Գրականություն ¹⁰
1.	<u>Թեմա 1. Սպառում, խնայողություն, ներդրում</u>	<ul style="list-style-type: none"> Սպառում և խնայողություն «Սպառման հակում» և «խնայողության հակում» հասկացությունները «Սպառման սահմանային հակում» և «խնայողության սահմանային հակում» հասկացությունները խնայողություն և ներդրում 	2	բանավոր	ՊԳ1 ՊԳ2
2.		<ul style="list-style-type: none"> «Քեյնսյան խաչ» և IS մոդելի տնտեսագիտական բովանդակությունը «Մուլտիպլիկատոր» հասկացության բովանդակությունը, «խնայողության պարադոքսը» Աքսելերացիայի էֆեկտի տնտեսագիտական բովանդակությունը 	2	բանավոր	ՊԳ1 ՊԳ2 ԼԳ1
3.		<ul style="list-style-type: none"> «Մուլտիպլիկատոր» հասկացության բովանդակությունը, «խնայողության պարադոքսը» Աքսելերացիայի էֆեկտի տնտեսագիտական բովանդակությունը 	2	գրավոր	ՊԳ1 ՊԳ2

¹⁰ Հստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

					ԼԳ2
4.	<u>Թեմա 2. Փողի շուկա</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Փողի ձևերը և դրանց էվոլյուցիան: Փողի ժամանակակից տեսությունները • Դրամական համակարգը, դրա տարրերը և էվոլյուցիան: Շրջանառության համար անհրաժեշտ փողի քանակի որոշումը • Փողի զանգվածը և դրա կառուցվածքը: Փողի ազդեցատներ 	2	բանավոր	ՊԳ1 ՊԳ2 ԼԳ1
5.		<ul style="list-style-type: none"> • Փողի շուկան: Փողի պահանջարկն ու առաջարկը: Հավասարակշռությունը փողի շուկայում 	2	բանավոր	ՊԳ1 ՊԳ2
6.	<u>Թեմա 3. Պետության դրամավարկային քաղաքականությունը</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Վարկի էությունը, ձևերը և գործառույթները: Վարկավորման սկզբունքները • Բանկային համակարգը և նրա կառուցվածքը: 	2	գրավոր	ՊԳ1 ՊԳ2 ԼԳ3
7.		<ul style="list-style-type: none"> • Կենտրոնական բանկի տնտեսագիտական բնութագիրը, գործառույթները 	2	բանավոր	ՊԳ1 ՊԳ2
8.		<ul style="list-style-type: none"> • Առևտրային բանկերի տնտեսագիտական բնութագիրը, գործառույթները • Պետության դրամավարկային քաղաքականությունը և հիմնական ուղղությունները: 	1	բանավոր	ՊԳ1 ԼԳ2
9.	<u>Թեմա 4. Պետության ֆինանսական համակարգը</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Ֆինանսական համակարգը և դրա օղակները: Ֆինանսների էությունը • Պետական բյուջեն և դրա տնտեսագիտական բովանդակությունը • Պետական բյուջեի գործառույթները և կառուցվածքը 	2	բանավոր	ՊԳ1 ՊԳ2
10.	<u>Թեմա 5. Պետության հարկաբյուջետային քաղաքականությունը</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Հարկի էությունը և գործառույթները • Հարկման սկզբունքները և հարկերի տեսակները 	2	գրավոր	ՊԳ1 ՊԳ2
11.		<ul style="list-style-type: none"> • Պետության հարկաբյուջետային քաղաքականությունը • Լաֆֆերի կորը 	2	բանավոր	ՊԳ1 ՊԳ2

					ԼԳ2
12.		<ul style="list-style-type: none"> Պետական բյուջեի պակասուրդը և պետական պարտքը Պետական պարտքի տեսակները և ֆինանսավորման հետևանքները: 	2	բանավոր	ՊԳ1 ՊԳ2
13.	<u>Թեմա 6. Սղաճային և հակասղաճային քաղաքականություն</u>	<ul style="list-style-type: none"> Սղաճի էությունը և տեսակները Սղաճի առաջացման պատճառները 	1	գրավոր	ՊԳ1 ՊԳ2
14.		<ul style="list-style-type: none"> Սղաճային սպասումներ: Ֆիշերի էֆեկտը Սղաճի մոնետարիստական և ոչ մոնետարիստական տեսակները 	2	բանավոր	ՊԳ1 ՊԳ2
15.		<ul style="list-style-type: none"> Սղաճի սոցիալ-տնտեսական հետևանքները Սղաճի և գործազրկության փոխազդեցությունը 	2	գրավոր	ՊԳ1 ԼԳ2
16.		<ul style="list-style-type: none"> Հակասղաճային քաղաքականության հարկաբյուջետային միջոցառումները Հակասղաճային քաղաքականության դրամավարկային միջոցառումները: 	2	բանավոր	ՊԳ1 ԼԳ

12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	<i>Թեմա</i>	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹¹
1.					
2.					

¹¹ Հստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹²	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹³
1.	<u>Թեմա 1. Սպառում, խնայողություն, ներդրում</u>	<ul style="list-style-type: none"> Սպառում և խնայողություն «Սպառման հակում» և «խնայողության հակում» հասկացությունները «Սպառման սահմանային հակում» և «խնայողության սահմանային հակում» հասկացությունները խնայողություն և ներդրում 	<u>Ուեբերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	գրավոր	ՊԳ1 ՊԳ2
2.		<ul style="list-style-type: none"> «Քեյնսյան խաչ» և IS մոդելի տնտեսագիտական բովանդակությունը «Մուլտիպլիկատոր» հասկացության բովանդակությունը, «խնայողության պարադոքսը» Աքսելերացիայի էֆեկտի տնտեսագիտական բովանդակությունը 	<u>Ուեբերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	գրավոր	ՊԳ1 ՊԳ2 ԼԳ1
3.		<ul style="list-style-type: none"> «Մուլտիպլիկատոր» հասկացության բովանդակությունը, «խնայողության պարադոքսը» Աքսելերացիայի էֆեկտի տնտեսագիտական բովանդակությունը 	<u>Ուեբերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	գրավոր	ՊԳ1 ՊԳ2 ԼԳ2
4	<u>Թեմա 2. Փողի շուկա</u>	<ul style="list-style-type: none"> Փողի ձևերը և դրանց էվոլյուցիան: Փողի ժամանակակից տեսությունները Դրամական համակարգը, դրա տարրերը և էվոլյուցիան: Շրջանառության համար անհրաժեշտ փողի քանակի որոշումը Փողի զանգվածը և դրա կառուցվածքը: Փողի ազդեցատներ 	<u>Ուեբերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	գրավոր	ՊԳ1 ՊԳ2 ԼԳ1

¹² Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹³ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

5		<ul style="list-style-type: none"> Փողի շուկան: Փողի պահանջարկն ու առաջարկը: Հավասարակշռությունը փողի շուկայում 	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	գրավոր	ՊԳ1 ՊԳ2
6	<u>Թեմա 3. Պետության դրամավար կային քաղաքականությունը</u>	<ul style="list-style-type: none"> Վարկի էությունը, ձևերը և գործառույթները: Վարկավորման սկզբունքները Բանկային համակարգը և նրա կառուցվածքը: 	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	գրավոր	ՊԳ1 ՊԳ2 ԼԳ3
7		<ul style="list-style-type: none"> Կենտրոնական բանկի տնտեսագիտական բնութագիրը, գործառույթները 	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	գրավոր	ՊԳ1 ՊԳ2
8		<ul style="list-style-type: none"> Առևտրային բանկերի տնտեսագիտական բնութագիրը, գործառույթները Պետության դրամավարկային քաղաքականությունը և հիմնական ուղղությունները: 	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	գրավոր	ՊԳ1 ԼԳ2
	<u>Թեմա 4. Պետության ֆինանսական համակարգը</u>	<ul style="list-style-type: none"> Ֆինանսական համակարգը և դրա օղակները: Ֆինանսների էությունը Պետական բյուջեն և դրա տնտեսագիտական բովանդակությունը Պետական բյուջեի գործառույթները և կառուցվածքը 	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	գրավոր	ՊԳ1 ՊԳ2
	<u>Թեմա 5. Պետության հարկաբյուջետային քաղաքականությունը</u>	<ul style="list-style-type: none"> Հարկի էությունը և գործառույթները Հարկման սկզբունքները և հարկերի տեսակները 	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	գրավոր	ՊԳ1 ՊԳ2 Գ4
		<ul style="list-style-type: none"> Պետության հարկաբյուջետային քաղաքականությունը Լաֆֆերի կորը 	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	գրավոր	ՊԳ1 ՊԳ2 ԼԳ2 ԼԳ5
		<ul style="list-style-type: none"> Պետական բյուջեի պակասուրդը և պետական պարտքը Պետական պարտքի տեսակները և ֆինանսավորման հետևանքները: 	<u>Ռեֆերատ</u>	Սահմանված գրաֆիկով	գրավոր	ՊԳ1 ՊԳ2 ՊԳ5

	Թեմա 6. Սղաճային և հակասղաճային քաղաքականություն	<ul style="list-style-type: none"> • Սղաճի էությունը և տեսակները • Սղաճի առաջացման պատճառները 	Ռեֆերատ	Սահմանված գրաֆիկով	գրավոր	ՊԳ1 ՊԳ2 ՊԳ4
		<ul style="list-style-type: none"> • Սղաճային սպասումներ: Ֆիշերի էֆեկտը • Սղաճի մոնետարիստական և ոչ մոնետարիստական տեսակները 	Ռեֆերատ	Սահմանված գրաֆիկով	գրավոր	ՊԳ1 ՊԳ2
		<ul style="list-style-type: none"> • Սղաճի սոցիալ-տնտեսական հետևանքները • Սղաճի և գործազրկության փոխազդեցությունը 	Ռեֆերատ	Սահմանված գրաֆիկով	գրավոր	ՊԳ3 ԼԳ2
		<ul style="list-style-type: none"> • Հակասղաճային քաղաքականության հարկաբյուջետային միջոցառումները • Հակասղաճային քաղաքականության դրամավարկային միջոցառումները: 	Ռեֆերատ	Սահմանված գրաֆիկով	գրավոր	ՊԳ1 ԼԳ

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹⁴

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	208 համակարգչային լսարան, Էլեկտրոնային գրատախտակ, պրոյեկտոր
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Մարքեր, սարքավորումներ	Համակարգիչներ, Էլեկտրոնային գրատախտակ, պրոյեկտոր
Համակարգչային ծրագրեր	Word, Excel, Power point
Այլ	

¹⁴ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁵:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- Գործնական, սեմինար և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում ուսանողի ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը 40 միավոր:
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (առկա ուսուցման համակարգում ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ առավելագույնը գումարային 40 միավոր, հեռակա ուսուցման համակարգում քննություն և ստուգարք՝ առավելագույնը՝ 40 միավոր):
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

¹⁵«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.),

Առաջին փուլ

1. Սպառման էությունը և ձևերը
2. Խնայողության էությունը
3. Հասարակության հոգեբանական օրենքը
4. «Սպառման» և «խնայողության» հակումներ
5. «Սպառման» և «խնայողության» սահմանային հակումներ
6. Ներդրումների էությունը
7. Խնայողությունների և ներդրումների փոխկապվածությունը
8. IS մոդելի տնտեսագիտական բովանդակությունը
9. «Մուլտիպլիկատոր/բազմարկիչ» հասկացության տնտեսագիտական բովանդակությունը
10. «Խնայողության պարադոքսի» տնտեսագիտական բովանդակությունը
11. Աքսելերացիայի տնտեսագիտական բովանդակությունը
12. Փողի ձևերը և դրանց էվոլյուցիան
13. Փողի ժամանակակից տեսությունները
14. Դրամական համակարգը, դրա տարրերը և էվոլյուցիան
15. Շրջանառության համար անհրաժեշտ փողի քանակի որոշումը
16. Փողի զանգվածը և դրա կառուցվածքը, փողի ագրեգատներ
17. Փողի շուկան և փողի պահանջարկը
18. Փողի առաջարկը
19. Հավասարակշռությունը փողի շուկայում
20. Վարկի էությունը և գործառույթները
21. Առևտրային և բանկային վարկերը
22. Բանկային վարկի ձևերը, վարկավորման սկզբունքները
23. Բանկային համակարգը և նրա կառուցվածքը
24. ԿԲ տնտեսագիտական բնութագիրը, գործառույթները

Երկրորդ փուլ

1. Առևտրային բանկերի տնտեսագիտական բնութագիրը, գործառույթները
2. «Գործարքներ բաց շուկայում» և հաշվարկային տոկոսադրույք
3. Պահուստների սահմանում, էժան և թանկ փողերի քաղաքականություն:
4. Ֆինանսական համակարգը և դրա օղակները:
5. Ֆինանսների էությունը և գործառույթները
6. Պետական բյուջեն և դրա տնտեսագիտական բովանդակությունը
7. Պետական բյուջեի գործառույթները
8. Պետական բյուջեի կառուցվածքը
9. Հարկի էությունը և գործառույթները
10. Հարկման սկզբունքները և հարկերի տեսակները
11. Պետության դիսկրեցիոն հարկաբյուջետային քաղաքականությունը
12. Պետության ոչ դիսկրեցիոն հարկաբյուջետային քաղաքականությունը
13. Լաֆֆերի կորը

14. Պետական բյուջեի պակասուրդը և պետական պարտքը
15. Պետական պարտքի տեսակները և ֆինանսավորման հետևանքները
16. Սղաճի էությունը և տեսակները
17. Սղաճի առաջացման պատճառները
18. Սղաճային սպասումներ
19. Ֆիշերի էֆեկտը
20. Սղաճի մոնետարիստական և ոչ մոնետարիստական տեսակները
21. Սղաճի սոցիալ-տնտեսական հետևանքները
22. Սղաճի և գործազրկության փոխազդեցությունը
23. Հակասղաճային քաղաքականության հարկաբյուջետային միջոցառումները
24. Հակասղաճային քաղաքականության դրամավարկային միջոցառումները

Ա) 1-ին ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 9-10 շաբաթվա ընթացքում)

(1-ին ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի -----շաբաթվա ընթացքում))

▪ Ընդգրկված թեմաները.

• Սպառում և խնայողություն
• «Սպառման հակում» և «խնայողության հակում» հասկացությունները
• «Սպառման սահմանային հակում» և «խնայողության սահմանային հակում» հասկացությունները
• Խնայողություն և ներդրում
• «Քեյնսյան խաչ» և IS մոդելի տնտեսագիտական բովանդակությունը
• «Մուլտիպլիկատոր» հասկացության բովանդակությունը, «խնայողության պարադոքսը»
• Աքսելերացիայի էֆեկտի տնտեսագիտական բովանդակությունը
• «Մուլտիպլիկատոր» հասկացության բովանդակությունը, «խնայողության պարադոքսը»
• Աքսելերացիայի էֆեկտի տնտեսագիտական բովանդակությունը
• Փողի ձևերը և դրանց էվոլյուցիան: Փողի ժամանակակից տեսությունները
• Դրամական համակարգը, դրա տարրերը և էվոլյուցիան: Շրջանառության համար անհրաժեշտ փողի քանակի որոշումը
• Փողի զանգվածը և դրա կառուցվածքը: Փողի ագրեգատներ
• Փողի շուկան: Փողի պահանջարկն ու առաջարկը: Հավասարակշռությունը փողի շուկայում

▪ Ընդգրկված հարցեր.

1. Սպառման էությունը և ձևերը
2. Խնայողության էությունը
3. «Սպառման հակում» և «խնայողության հակում»
4. «Սպառման սահմանային հակում» և «խնայողության սահմանային հակում» հասկացությունները
5. Խնայողություն և ներդրում
6. «Քեյնսյան խաչ» և IS մոդելի տնտեսագիտական բովանդակությունը
7. «Մուլտիպլիկատոր» հասկացության բովանդակությունը
8. «Խնայողության պարադոքսի» տնտեսագիտական բովանդակությունը
9. Աքսելերացիայի էֆեկտի տնտեսագիտական բովանդակությունը
10. Փողի ձևերը և դրանց էվոլյուցիան
11. Փողի ժամանակակից տեսությունները
12. Դրամական համակարգը, դրա տարրերը և էվոլյուցիան
13. Շրջանառության համար անհրաժեշտ փողի քանակի որոշումը
14. Փողի զանգվածը և դրա կառուցվածքը: Փողի ագրեգատներ
15. Փողի շուկան և փողի պահանջարկը
16. Փողի առաջարկը
17. Հավասարակշռությունը փողի շուկայում
18. Վարկի էությունը և գործառույթները

- 19. Վարկավորման սկզբունքները, վարկի ձևերը
- 20. Բանկային համակարգը և նրա կառուցվածքը
- 21. Կենտրոնական բանկի տնտեսագիտական բնութագիրը, գործառույթները
- 22. Առևտրային բանկերի տնտեսագիտական բնութագիրը, գործառույթները
- 23. «Գործարքներ բաց շուկայում» և հաշվարկային տոկոսադրույթ
- 24. Պահուստների սահմանում, էժան և թանկ փողերի քաղաքականություն:

Բ) 2-րդ ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 19-20 շաբաթվա ընթացքում)

(2-րդ ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի-----շաբաթվա ընթացքում))

▪ Ընդգրկվող թեմաները.

• Վարկի էությունը, ձևերը և գործառույթները: Վարկավորման սկզբունքները
• Բանկային համակարգը և նրա կառուցվածքը:
• Կենտրոնական բանկի տնտեսագիտական բնութագիրը, գործառույթները
• Առևտրային բանկերի տնտեսագիտական բնութագիրը, գործառույթները
• Պետության դրամավարկային քաղաքականությունը և հիմնական ուղղությունները:
• Ֆինանսական համակարգը և դրա օղակները: Ֆինանսների էությունը
• Պետական բյուջեն և դրա տնտեսագիտական բովանդակությունը
• Պետական բյուջեի գործառույթները և կառուցվածքը
• Հարկի էությունը և գործառույթները
• Հարկման սկզբունքները և հարկերի տեսակները
• Պետության հարկաբյուջետային քաղաքականությունը
• Լաֆֆերի կորը
• Պետական բյուջեի պակասուրդը և պետական պարտքը
• Պետական պարտքի տեսակները և ֆինանսավորման հետևանքները

▪ Ընդգրկված հարցեր.

1. Ֆինանսական համակարգը և դրա օղակները:
2. Ֆինանսների էությունը և գործառույթները
3. Պետական բյուջեն և դրա տնտեսագիտական բովանդակությունը
4. Պետական բյուջեի գործառույթները
5. Պետական բյուջեի կառուցվածքը
6. Հարկի էությունը և գործառույթները
7. Հարկման սկզբունքները և հարկերի տեսակները
8. Պետության դիսկրեցիոն հարկաբյուջետային քաղաքականությունը
9. Պետության ոչ դիսկրեցիոն հարկաբյուջետային քաղաքականությունը
10. Լաֆֆերի կորը
11. Պետական բյուջեի պակասուրդը և պետական պարտքը
12. Պետական պարտքի տեսակները և ֆինանսավորման հետևանքները
13. Սղաճի էությունը և տեսակները
14. Սղաճի առաջացման պատճառները
15. Սղաճային սպասումներ
16. Ֆիշերի էֆեկտը

17. Սղաճի մոնետարիստական և ոչ մոնետարիստական տեսակետները
18. Սղաճի սոցիալ-տնտեսական հետևանքները
19. Սղաճի և գործազրկության փոխազդեցությունը
20. Հակասղաճային քաղաքականության հարկաբյուջետային միջոցառումները
21. Հակասղաճային քաղաքականության դրամավարկային միջոցառումները

Գնահատման չափանիշները¹⁶.

- Տեսական գիտելիքները.....:
- Գործնական աշխատանքները.....:
- Սեմինար պարապմունքները.....:
- Լաբորատոր աշխատանքները.....:
- Ինքնուրույն աշխատանքը.....:

¹⁶ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝

041301.00.6, կառավարում

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

041301.01.6, կառավարման բակալավր

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2023

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/բ-006 – Մակրոտնտեսագիտություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	6 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	60	Դասախոսություն	32
			Մեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	28/28
	Ինքնուրույն	120		
Ընդամենը	120			
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	<p>Դասընթացի նպատակն է.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Մակրոտնտեսագիտությունը ընդհանրացնում է տնտեսական գիտությունների հետազոտության արդյիմունքները, դրանք կապակցում է իրար և օգտագործում է երկրի տնտեսության կարգավորման, տնտնտեսական քաղաքականության առաջադրման գործընթացում: Դա նշանակում է, որ մակրոտնտեսագիտության առջև դրվող առաջին նպատակը երկրի տնտեսության զարգացման ուղիների բացբացահայտումն է: 2. Մակրոտնտեսագիտությունը տնտեսական քաղաքականության ձևավորման գործիք է, որը առաջադրում է տնտեսության զարգացման այն ռազմավարական խնդիրներն ու հիմնահարցերը, որոնք բխում են երկրի տնտեսական զարգացման տվյալ փուլի նպատակից և պետք է դրվեն տնտեսական քաղաքականության հիմնհիմքում: 3. Մակրոտնտեսագիտությունը հնարավորություն է տալիս ամբողջական գնահատել երկրի տնտեսության բոլոր ճյուղերի գործունեության արդյունավետությունը և իր առջև խնդիր է դնում գնահատել և ընդհանրացնել տնտեսության տարբեր բնագավառների արդյունքները, միավորել դրանք և արտահայտել ընդհանուր հատկանիշներով: 4. Մակրոտնտեսական հետազոտությունը հնարավորություն է տալիս կատարելու համընդհանուր համեմատություններ, պարզելու տարբեր երկրների զարգացման մակարդակները: Միայն դրա շնորհիվ է հնարավոր վեր հանել առանձին երկրների՝ տնտեսական զարգացման գործում թույլ տված սխալները, գնահատել այդ 			

	<p>երկրների տնտեսության աշխուժացման ներքին և արտաքին գործոնները, կայունացման հիմունքները:</p> <p>Դասընթացի խնդիրներն են.</p> <p>Ստացած գիտելիքները ուսանողը պետք է կարողանա օգտագործել մակրոտնտեսագիտական զարգացման հիմնտնտեսական ձեռքբերումների և արտադրության ապահովման նպատակով վերլուծությունների իրականացման և եզրահանգումների ժամանակ:</p> <p>Մակրոտնտեսական հետազոտությունի միջոցով փոխկապակցվում են տվյալ երկրի տնտեսական, քաղաքական, բնապահպանական, սոցիալական, պաշտպանական և այլ համակարգերի այն հիմնահարցերը, որոնք հնարավոր չէ լուծել իրարից անկախ:</p> <p>Մակրոտնտեսական վերլուծությունները իրականացնել հետևյալ ուղղություններով.</p> <ul style="list-style-type: none"> • տնտեսական իրավիճակի վերլուծություն, • նպատակների վերլուծություն, • տնտեսական համակարգի շահերի համապատասխանության վերլուծություն, • պետական կարգավորման գործիքների կիրառելիության վերլուծություն:
<p>Դասընթացի վերջնարդյունքները</p>	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <p>Գիտելիք և իմացություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Դրստորում է մակրո- և միկրոտնտեսագիտության հիմնական հասկացությունների, օրենքների և սկզբունքների վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն: • Դրստորում է տնտեսության տարբեր ոլորտների և դրանց կառավարման առանձնահատկությունների, ինչպես նաև պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման տարբեր մոտեցումների վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն: • Դրստորում է մակրոտնտեսական զարգացում ապահովող հիմնական օրինաչափությունների մասին գիտելիք և իմացություն: • Դրստորում է ազգային արտադրության ծավալը որոշող հիմնական ցուցանիշների և դրանց հաշվարկման մեթոդ-ների վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն: • Դրստորում է ՀՆԱ-ի՝ որպես ծախսերի և եկամուտների հոսքի, ԱԵ-ի և մակրոտնտեսական ցուցանիշների փոխա-դարձ կապի օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն: • Ցուցաբերում է պետության մակրոտնտեսական կարգավորման քաղաքականության օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիք և իմացություն: <p>Հմտություններ</p> <p>Գիտելիքի և իմացության կիրառում</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարող է ցուցաբերել արժեքի ձևավորման և փոխանցման գործընթացների կառավարման սկզբունքների իմացություն:

- Կարող է ներկայացնել գործազրկության տեսակները, պատճառները, քննարկել և վերհանել նրանց բացասական հետևանքները:
- Կարող է վերլուծել ինֆլացիայի էությունը և բովանդակությունը, լոկալ շուկաներների առանձնահատկությունները:
- Կարող է վերլուծել ազգային շուկայի բնորոշ գծերը, մակրոտնտեսական հավասարակշռությունը փոփոխվող և կայուն գների պայմաններում, դասական և քեյնսյան մոդելները տրամաբանությունը:
- Կարող է ներկայացնել պետական բյուջեի բովանդակությունը, հարկման տոկոսադրույքի և պետական ծախսերի փոխկապվածության տրամաբանությունը, պետական պարտքի բովանդակությունը:
- Կարող է ուսումնասիրել ֆիսկալ քաղաքականության էությունը, մեխանիզմը, մուլտիպլիկատորի կիրառման ոլորտները:
- Կարող է կողմնորոշվել տնտեսական պրոցեսների մեջ, կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ:

Հաղորդակցման, S2S և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ

- Կարող է կատարել տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման աշխատանքներ, ինչպես նաև մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով օգտվել ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներից:
- Կարող է իրականացնել հետազոտություններ մակրոտնտեսական զանազան խնդիրներ լուծելու նպատակով, ինչպես նաև վերլուծել դրանց արդյունքները:
- Կարող է պատրաստել մակրոտնտեսական տարբեր հիմնախնդիրների վերաբերյալ զեկուցումներ և ներկայացնել հետազոտությունների արդյունքներ:

Ընդհանրական, իմացական կարողություններ, (ներառյալ դատողություններ անելը)

- Ունակ է լուծելու մակրոտնտեսագիտական խնդիրները, վերլուծության և համադրության հիման վրա կատարել եզրահանգումներ:
- Տիրապետում է մաթեմատիկական մոդելավորման, նորմատիվային մեթոդներին:
- Ունակ է ստացված գիտելիքների հիման վրա ճիշտ գնահատել ՀՀ մակրոտնտեսական իրավիճակը, վերհանել առկա խնդիրները, կատարել համապատասխան վերլուծություններ:
- Ունակ է օգտվելու նորմատիվ իրավական փաստաթղթերից:

**Կարողություններ
Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)**

- Ունակ է գնահատել մակրոմիջավայրի ազդեցությունը տնտեսական տարբեր կառույցների և ենթահամակարգերի վրա:
- Ունակ է կատարել մակրոտնտեսական տարաբնույթ վերլուծություններ:
- Տիրապետում է վարկի տեսակների և ֆունկցիաների առանձնահատկություններին, առևտրային բանկերի և կենտրոնական բանկի գործառույթներին:

	<ul style="list-style-type: none"> • Տիրապետում է փողի ամբողջական պահանջարկի և առաջարկի, ապրանքային և դրամական շուկաների միջև փոխադարձ կապի, մոնետարիզմի քաղաքականության ուսումնասիրման մեթոդներին: • Ունակ է գնահատել սղաճի առաջացման գործոնների, հակասղաճային քաղաքականության միջոցառումների ազդեցությունները, կատարել համապատասխան եզրահանգումներ: • Ունակ է ինքնուրույն որոշումներ ընդունելու:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p><u>Թեմա 1. Սպառում, խնայողություն, ներդրում</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Սպառում և խնայողություն • «Սպառման հակում» և «խնայողության հակում» հասկացությունները • «Սպառման սահմանային հակում» և «խնայողության սահմանային հակում» հասկացությունները • Խնայողություն և ներդրում • «Քեյնսյան խաչ» և IS մոդելի տնտեսագիտական բովանդակությունը • «Մուլտիպլիկատոր» հասկացության բովանդակությունը, «խնայողության պարադոքսը» • Աքսելերացիայի էֆեկտի տնտեսագիտական բովանդակությունը <p><u>Թեմա 2. Փողի շուկա</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Փողի ձևերը և դրանց էվոլյուցիան: Փողի ժամանակակից տեսությունները • Դրամական համակարգը, դրա տարրերը և էվոլյուցիան: Շրջանառության համար անհրաժեշտ փողի քանակի որոշումը • Փողի զանգվածը և դրա կառուցվածքը: Փողի ազդեցություններ • Փողի շուկան: Փողի պահանջարկն ու առաջարկը: Հավասարակշռությունը փողի շուկայում <p><u>Թեմա 3. Պետության դրամավարկային քաղաքականությունը</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Վարկի էությունը, ձևերը և գործառույթները: Վարկավորման սկզբունքները • Բանկային համակարգը և նրա կառուցվածքը: • Կենտրոնական բանկի տնտեսագիտական բնութագիրը, գործառույթները • Առևտրային բանկերի տնտեսագիտական բնութագիրը, գործառույթները • Պետության դրամավարկային քաղաքականությունը և հիմնական ուղղությունները: <p><u>Թեմա 4. Պետության ֆինանսական համակարգը</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ֆինանսական համակարգը և դրա օղակները: Ֆինանսների էությունը • Պետական բյուջեն և դրա տնտեսագիտական բովանդակությունը • Պետական բյուջեի գործառույթները և կառուցվածքը <p><u>Թեմա 5. Պետության հարկաբյուջետային քաղաքականությունը</u></p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Հարկի էությունը և գործառույթները • Հարկման սկզբունքները և հարկերի տեսակները • Պետության հարկաբյուջետային քաղաքականությունը • Լաֆֆերի կորը • Պետական բյուջեի պակասուրդը և պետական պարտքը • Պետական պարտքի տեսակները և ֆինանսավորման հետևանքները: <p><u>Թեմա 6. Սղաճային և հակասղաճային քաղաքականություն</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Սղաճի էությունը և տեսակները • Սղաճի առաջացման պատճառները • Սղաճային սպասումներ: Ֆիշերի էֆեկտը • Սղաճի մոնետարիստական և ոչ մոնետարիստական տեսակները • Սղաճի սոցիալ-տնտեսական հետևանքները • Սղաճի և գործազրկության փոխազդեցությունը • Հակասղաճային քաղաքականության հարկաբյուջետային միջոցառումները • Հակասղաճային քաղաքականության դրամավարկային միջոցառումները:
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատման գործընթացն իրականացվում է ՎՊՀ ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգով:</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր</p>
	<p>Տնտեսագիտության տեսություն, գլխ. խմբագիր Գ. Ե. Կիրակոսյան, Եր., Սամուելսոն Փ.Ա., Նորդհաուս Ու.Դ., Տնտեսագիտություն, հ. 1 (մակրոտնտեսագիտություն), Երևան</p> <p>Агалова Т. А., Серегина С. Ф. / Макроэкономика: Учебное пособие/ М.,</p> <p>Ивашковский С. Н. / Макроэкономика. Учебное пособие/ М.,</p> <p>Ивашковский С. Н. / Макроэкономика. Учебник/ М.,</p> <p>Менкью Н. К. / Макроэкономика/ С-км П.</p> <p>Լրացուցիչ</p> <p>Бродский Б. Е. /Лекции по макроэкономике переходного периода. Учебное пособие/ М.,</p> <p>Виляпин В. И., Журавлев Г. П. /Экономическая теория. Учебник/ М.,</p> <p>Грязнов А. Г., Соколинский В. М. / Экономическая теория/ М.,</p> <p>Демин А. И. /Информационная теория экономики. Макромодель/ М.,</p> <p>Лемашевский И. М. / Макроэкономика. социально - экомомический аспект. Курс лекций/ М.,</p>